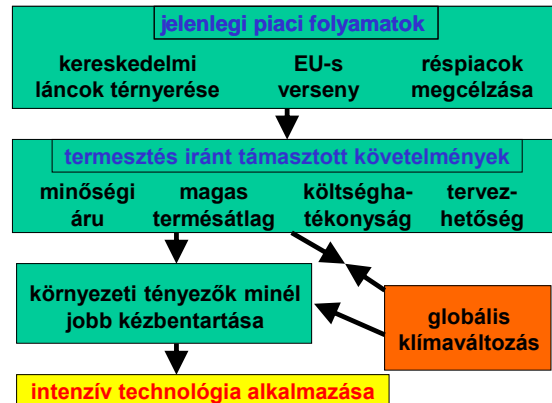

Zöldségtermesztésünk története és jelenlegi helyzete

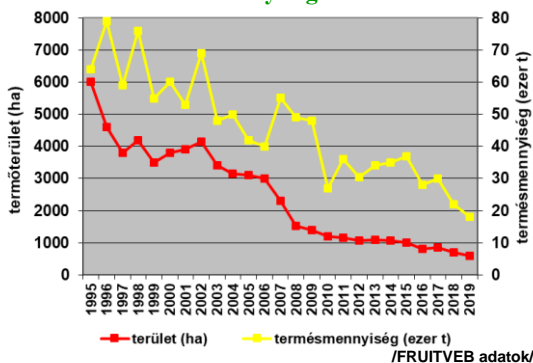
A magyar zöldségtermesztés története

- honfoglalás után tudatos zöldségtermesztés kezdete
- kolostorok veteményeskertjei
- XV. sz.-tól szántóföldi zöldségtermesztés
- Lippay: Posoni kert, 1664
- XVII. sz.-tól termesztőkörzetek kialakulása
- XIX. sz. elejétől export beindulása
- XIX. sz. második felében bolgár kertészek hatása
- feldolgozó üzemek létesülése
- két világháború között vetőmagtermesztés felfutása
- TSZ-ek létrehozása után nagyüzemi termelés beindulása, öntözés és gépesítés fejlesztése, feldolgozóipari célú termelés fellendülése

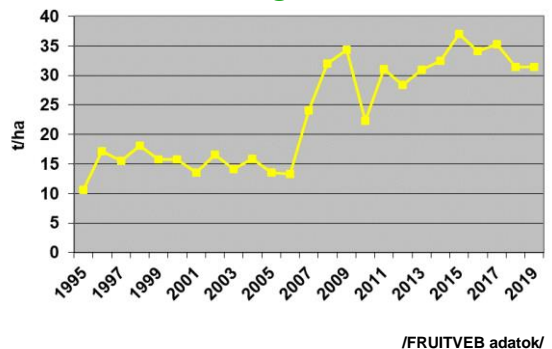
- '60-'70-es években föliaborítású létesítmények megjelenése és elterjedése, zöldségajtatás és háztáji termelés felfutása
- '80-as években intenzív szabadföldi termelés kezdetei
- '90-es években átlagos üzemméret drasztikus csökkenése, kényszervállalkozók megjelenése
- integrációk és központi szaktanácsadás megszűnése; termésátlagok csökkenése
- piacvesztés, termékszerkezet átalakulása; feldolgozóipari üzemek eladása multinacionális cégeknek, feldolgozás visszaesése
- 2000-es évek – importliberalizáció, üzletláncok szerepének növekedése, nagybani piacok térvesztése; piaci zavarok; EU-csatlakozás, TЭСZ-ek megjelenése; jövedelmezőség folyamatos csökkenése (agrárrolló)
- intenzív technológiai elemek térhódítása, korszerűsítés
- termőterület csökkenése, potenciális termésátlagok növekedése, de klímakárok egyre nagyobb hatása

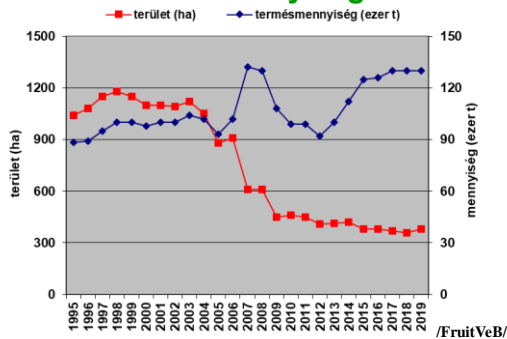
A hazai szabadföldi étkezési paprika termőterület és termésmennyiség alakulása

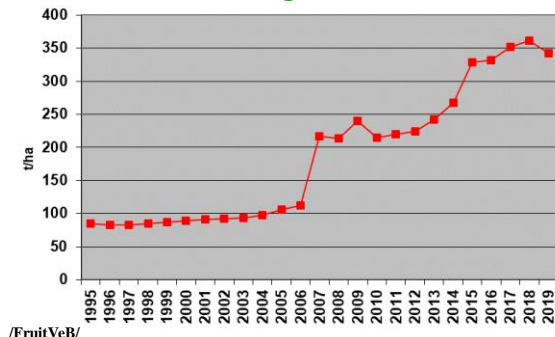
A hazai szabadföldi étkezési paprika termésmennyiség alakulása

A hazai hajtatott paradicsom termőterület és termésmennyiség alakulása

A hazai hajtatott paradicsom termésátlag alakulása

Zöldségtermesztésünk jelenlegi helyzete

- Átlag **85 ezer ha**, szántóterület kb. 1,5%-a
- Főbb termesztési régiók: Észak- és Dél-Alföld
- Túl sok a kisüzem, heterogén a színvonal
- Termésmennyiség – **1,5 – 2,0 millió t** (átlag 1,66)
- '04 '10 '11 '12 '13 '14 '15 '16 '17 '18 '19
1,93 1,08 1,66 1,51 1,57 1,80 1,72 1,96 1,97 1,88 2,04
- **180 Mrd. Ft** termelési érték - mg-i termékibocsátás 7%-a; növénytermelési érték 11%-a
- Megtermelt áru 45-55%-a friss fogyasztásra, 45-55%-a feldolgozásra megy. (Zölds. és gyüm. együtt)
- Export termék lesz az összes előállított hazai alapanyag 55%-ából. (Z és Gy)
- Hazai fogyasztásban importhányad 30%. (Z és Gy)
- EU – közös piac és közös termelési térség. Hol a mi helyünk?

/Adatok: FruitVeB/

A világ zöldségtermesztése (dinnyeféléket is beleértve)

	M ha	M t	t/ha
Világ	62,9	1.245	19,8
Afrika	9,8	88	9,0
Amerika	4,1	91	22,5
Ázsia	44,7	957	21,4
Óceánia	0,2	4	20,3
Európa	4,1	104	25,3
EU	2,4	70	29,3

/FAOSTAT 2018/

A világ legfontosabb zöldségnövényei

	Világ	EU
paradicsom	14,6%	26,0%
dinnyefélék	12,1%	7,2%
hagymafélék	10,7%	12,0%
káposztafélék	7,8%	10,8%
uborka	6,7%	4,0%
saláta, spenót	4,4%	5,1%
tojásgyümölcs	4,2%	1,2%
hüvelyesek	3,9%	3,2%
sárga- és vajrépa	3,4%	9,1%
paprika	2,9%	3,7%
tököfélék	2,2%	2,6%
többi nevesített	3,6%	8,7%
egyéb	23,4%	8,9%

/FAOSTAT 2018/

Az EU legnagyobb zöldségtermelői

1. Spanyolo.	21,8%
2. Olaszo.	19,7%
3. Lengyelo.	8,7%
4. Hollandia	7,8%
5. Franciaó.	7,4%
6. Németo.	5,8%
7. Románia	5,4%
8. Görögország	4,7%
9. Nagy-Britannia	3,9%
10. Portugália	3,7%
11. Belgium	2,6%
12. Magyaro.	2,1%

/FAOSTAT 2018/

Friss zöldség külkereskedelem alakulása (ezer t)

	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15	'16	'17
export	144	144	139	142	166	164	167	178	204	204
import	128	111	125	118	141	104	116	148	154	153
egyenleg	+16	+33	+14	+24	+25	+60	+51	+30	+50	+51

Bruttó exportőrök vagyunk: görögdinnye (+65 e. t),
étkezési paprika (+20 e. t), torma (+10 e. t), gomba (+9
e. t), csemegekukorica (+5 e. t), spárga (+3 e. t)

FruitVeB adatok

A magyar zöldségtermesztés erősségei

- Az ország kedvező adottságai – központi elhelyezkedés, megfelelő mennyiségű víz, jó talajadottságok, termálenergia
- Termékek kedvező beltartalmi tulajdonságai
- Hagyományok, gyakorlat, szakértelem
- Modern technológiák ismerete és jó ellátottság a szükséges anyagokból és eszközökből
- (Még) alacsony (de gyorsan emelkedő) munkaerő költségek

Az előrelépés érdekében elvégzendő feladatok

- Egységes, komplex ágazati stratégia kialakítása és végrehajtása
- Hatékonyabb, korszerűbb, környezettudatosabb gazdálkodást ösztönző adó- és támogatáspolitikai bevezetése
- Munkaerő biztosítása
- Megújuló energiaforrások nagyarányú használata a hajtásban
- Kutatás és oktatás átalakítása a piaci követelmények szerint
- Környezettudatos, integrált termesztéssel történő áruelállítás
- Termésátlagok növelése a minőség javításával párhuzamosan a technológia fejlesztésével; termésbiztonság növelése
- Korszerű öntözés és tápanyagutánpótlás általánossá tétele
- Kézimunkát kiváltó gépesítés
- Nagyobb volumenű feldolgozóipari fajok körének szélesítése;
- Feldolgozó kapacitások növelése
- Termelés egész folyamatát felölölő integrációk növelése
- Megbízható árualapok kialakítása, termelői tulajdonú tárolókapacitás növelése, értékesítési időszak meghosszabbítása
- Post-harvest fejlesztése (csomagolóanyagok kérdésköre!)

A magyar zöldségtermesztés erősségei

- Az ország kedvező adottságai – központi elhelyezkedés, megfelelő mennyiségű víz, jó talajadottságok, termálenergia
- Termékek kedvező beltartalmi tulajdonságai
- Hagyományok, gyakorlat, szakértelem
- Modern technológiák ismerete és jó ellátottság a szükséges anyagokból és eszközökből
- (Még) alacsony (de gyorsan emelkedő) munkaerő költségek

A magyar zöldségtermesztés gyengeségei

- Kedvezőtlen gazdasági környezet; magas ÁFA; kontraproduktív adórendszer és szabályozások; versenyképességet kevésbé javító támogatási rendszer
- Feketegazdaság magas aránya (ÁFA!)
- Munkaerőhiány – minőségben és mennyiségben is
- Termelők nem érdekeltek a szerveződésben → koncentrált, nagy árualapok hiánya; egyenetlen, idényjellegű ellátás →← áruházláncok igénye
- Ipari zöldségek köre beszűkült (nagygyvúak + parad.)
- Információáramlás nem megfelelő
- Tőkehiány
- Kistermelők alacsony szintű képzettsége
- Független technológiai kutatás és szaktanácsadás hiánya
- Heterogén technológiai színvonal
- Öntözés gyenge infrastruktúrája, szabályozási gondok
- Post-harvest és marketing EU-s átlag alatti szintje

A **zöldségtermesztés** a zöldségfélék előállításával foglalkozó termelési tevékenység.

Álágazatai:

- szabadföldi zöldségtermesztés
- zöldséghajtatás
- zöldségvetőmag-termesztés
- gombatermesztés

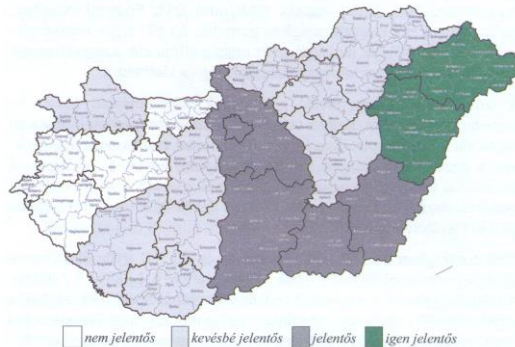
Szabadföldi zöldségtermesztés

- 2009 '10 '11 '12 '13 '14 '15 '16 '17 '18 '19
- 70 58 76 80 78 82 76 84 81 82 90(?)
- kb. 80 ezer ha – de ebből 55 e. ha a három nagymagvú zöldségnövény és 25 e. az összes többi
- a két alföldi régióban
- **fontosabb növények:** csemegekukorica, görögdinnye, ipari paradicsom, zöldborsó, sárgarépa, vöröshagyma
- 1,2 – 1,5 millió tonna, ebből feldolgozóiparnak 0,7-0,9 millió tonna
- öntözés szerepe (jelenleg kb. 75% - cél a 90-100%)
- intenzív technológiai elemek egyre nagyobb szerepe (mikro öntözőrendszerek, tápoldatozás, növénykondicionálók, talaj- és növénytakarás, oltás) /FruitVeB adatok/

Faj/csoport	Termőfelület (ezer ha)				Termésmennyiség(ezer t)			
	'11-19	2017	2018	2019	'11-19	2017	2018	2019
csemegekukorica	33.506	34.500	34.000	33.000	520	560	525	510
dinnyefélék	5.609	5.150	5.000	5.250	215	215	199	194
gyökérzöldségek	5.290	5.390	5.050	5.250	160	179	162	170
ipari paradicsom	1.152	1.600	1.700	1.650	83	110	125	120
zöldborsó	18.042	19.500	21.000	19.200	90	123	84	85
káposztafélék	3.051	2.570	2.230	2.300	70	72	61	73
hagymafélék	3.188	3.040	3.050	2.690	68	76	63	65
étkezési paprika	930	850	700	600	30	30	22	18
bab	3.306	2.800	2.900	2.500	27	24	25	24
fűszerpaprika	1884	2.200	2.000	1700	17	21	18	19
konzervuborka	519	500	400	400	13	12	10	11
spárga	1.431	1.700	1.700	1.650	5	6,5	6	6,5
egyéb	3.234	1.770	2.570	14.295	72	71	110	300
Összesen	81.150	81.570	82.300	90.485	1.370	1.500	1.410	1.596

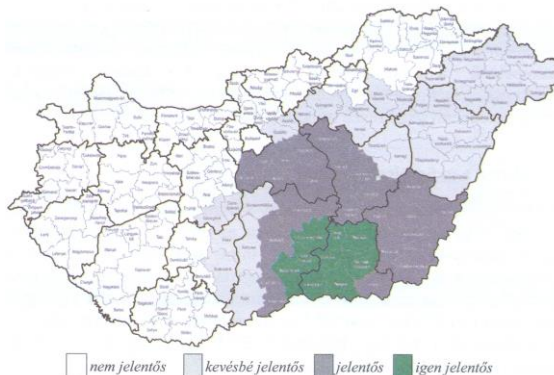
Szabadföldi zöldség-gyümölcs termelésünk elhelyezkedése és jelentősége

Location and importance of Hungarian outdoor f&v production

Növényházi termelésünk elhelyezkedése és jelentősége

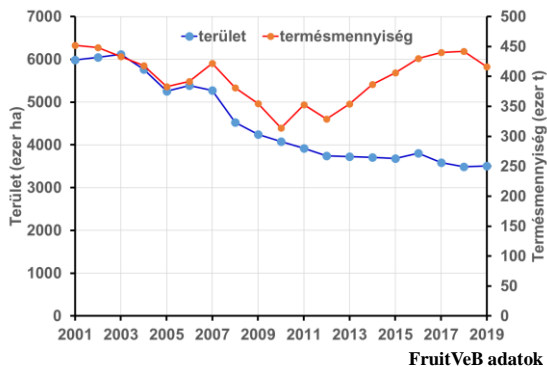
Location and importance of Hungarian greenhouse production

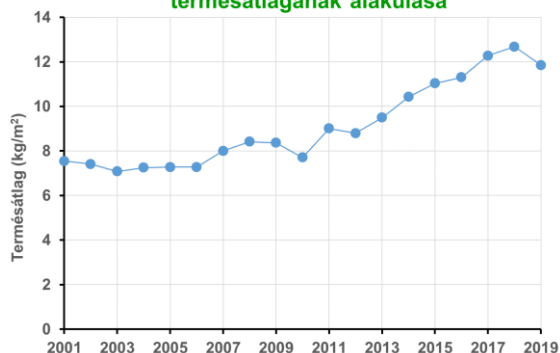
Zöldségajtatás

- 2.500 ha (?) technikai felületen, kb. 1/3-án talaj nélküli termelés folyik; zömében (2.300 ha) fólia-borítású létesítmények, 150 ha üvegház + 30 ha palántanevelő
- 400-500 ha korszerű fóliás berendezés
- 350-400 ha fűtött berendezés, ebből 95% termálvízzel
- **fontosabb körzetek:** Szentes, Szeged-Mórahalom, Kiskunság, Békés, Pest-vidék, Jászság
- 3.500 ha technológiai felület (csökkenő trend)
- 440 ezer t áru (növekvő trend), 90-95%-a belföldre
- **fontosabb növények:** melegkedvelők - étkezési paprika, paradicsom; hidegtűrők - káposztafélék, salátafélék
- létesítmények és technológia folyamatosan korszerűsödnek → növekvő termésátlagok és terméshozások

A magyar zöldségajtatás területének és kibocsátásának alakulása

A magyar zöldségajtatás termésátlagának alakulása

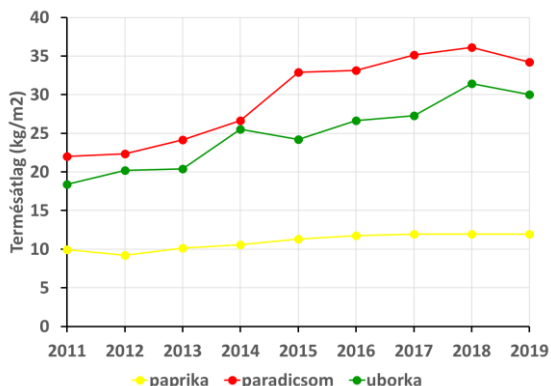

Zöldségajtatásunk fajösszetétele

Faj	Termőfelület (hektár)				Termésmennyiség (ezer tonna)			
	'11-19	2017	2018	2019	'11-19	2017	2018	2019
paprika	1533	1.550	1.550	1.550	168,3	185,0	185,0	185,0
paradicsom	403	370	360	380	116,0	130,0	130,0	130,0
uborka	104	110	105	120	26,3	30,0	33,0	36,0
salátafélék	516	350	300	350	34,8	35,0	35,0	15,0
fejes káposzta	254	240	220	200	12,1	12,0	11,0	11,0
kínai kel	210	170	140	130	8,4	8,0	7,0	7,0
egyéb káp.f.	387	230	170	180	9,4	15,0	13,0	4,0
egyéb	336	565	640	600	19,7	24,5	28,0	27,0
Összesen	3743	3585	3485	3510	395,0	439,5	439,5	415,0

/FruitVeb adatok/

Hajtatási termésátlagok alakulása

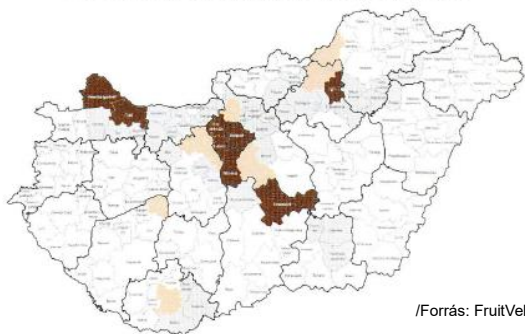

Gombatermesztés

- Termésmennyiség:
'04 '09 '10 '11 '12 '13 '14 '15 '16 '17 '18 '19
29,0 9,6 21,8 25,0 25,7 27,5 30,5 30,0 32,0 32,7 32,0 31,0
/FruitVeb adatok/
- Csiperke 28,0; laska 2,8; egyéb 0,2 e. tonna
- Exportra 30%, import alig; 2 kg/fő/év hazai fogyasztás
- 17-19 Mrd Ft bevétel 70% friss, 30% konzerv gombából
- kb. 4.000 főt foglalkoztat
- 30-35 hektár (10 ha korszerű - növekszik); Bp. és környéke, Heves, Győr-Moson-Sopron, Kecskemét (laska)
- 14-16 nagyobb, integráló cég; 400 termelő vállalkozás; sok helyen még elmaradott a természetstechnológia
- Növekvő kereslet, +50-70%-os termelésnövekedésre is lehetőség lenne
- Csíra 90%-át, komposzt (180 e. t) 50%-át exportáljuk
- Csíra- és komposzt előállítás világszintű

Gombatermesztésünk elhelyezkedése és jelentősége

Location and importance of Hungarian mushroom production

/Forrás: FruitVeb/

□ nem jelentős □ kevésbé jelentős □ jelentős □ igen jelentős

Zöldségvetőmag-termesztés és kereskedelem

- multinacionális cégek uralják a kereskedelmet
- mindent az ökológiailag és gazdaságilag optimális helyen termeltetnek meg
- csak bizonyos fajok és speciális helyi fajták jönnek szóba hazánkban (zöldborsó, csemegekukorica, paprika, spárgatök)
- csökken a helyi típusok és tájfajták szerepe
- szűk 7.000 ha (2017-ben) ennek 96%-a standard szaporítás és 93%-a zöldborsó (+ 5% csemegekukorica)